

עין משפט
גזר מצוה

לֹא א ב מִי פִּי־צ מהל' שכירות הל' י ועיין בהשגות וצמגוד משנה סמג עשין נח טו"ש"ע ח"מ ס' של סעף יג:
לב ג מ"י שם הלכה ח טו"ש"ע שם סעף ב:
ב ד ה מ"י שם הל' י ועיין בהשגות וצמגוד משנה טו"ש"ע שם סעף יב:
בא ו מ"י שם הל' ד טו"ש"ע שם סעף ב:
בב ז מ"י פ"ה מהלכות מעשר הלכה י יא טו"ש"ע י"ד ס' של סעף ק וסעף קא:
בג ח ט מ"י שם הל' י ופי"ב מהלכות שכירות הלכה י ועי' בהשגות וצמ"מ טו"ש"ע ח"מ ס' של סעף יב:
בד י מ"י פ"ה מהלכות מעשר הל' י טו"ש"ע י"ד ס' של סעף נג:

פט:

טפי לענבים ודבר אחר מהבהב כדמוכח בסמוך ומתוך הסוגיא משמע שלל פשט כלום ונראה לר"ת דבראוי לאכילה פשיטא ליה דשרי הבהב דלא הוי אלא בסומי פירא אלא באותן שאינן ראוין לאכילה אלא ע"י הדחק ומהבהבן כדי שיהיו טובים לאכול מצעיל ליה אי הוי כענבים ודבר אחר כיון דע"י

הבהב אוכל הרבה או דלמא לא שגל הבהב זה מהבהב בפירות מתוקים דשרי ופשיט מרשאים פועלים לטבול פתן בציר וסבר השתא בפועלין שאין יכולין לאכול אלא ע"י הדחק ומדמי ליה לאוכל שאינו ראוי אלא ע"י הדחק ומיהו לישגל דשיאכלו ענבים הרבה משמע שיכולין לאכול בלאו הכי ותו פשיט מאוכלין בראשי אומניות ובלגד שלא יזהבנו ולא קאי אראשי אומניות דהנהו שרי להבב שראוין לאכילה אלא ובלגד שלא יזהבנו בדברים שאינם ראויים לאכילה קאמר והשתא קאמר שפיר מאי מתוקי פירא איכא דעל ידי הפרכה לא יתקנו יותר אותן שאינן ראויין לאכילה דאינן אלא למתק אותן שכבר היו ראויין והא פשיטא דשרי וא"כ משום ציטול מללכה הוא דקאסרה ברייתא ואמי גמי שפיר הא דקאמר רבא לא יספות במלח משום מעשר אבל אי לאו הכי שרי היינו בראויין לאכילה אבל בשאינם ראויים לאכילה מיציעא לן הבהב וספיתא פשיטא לן דהוי כענבים וד"א דקאמר מעיקרא ונראה לר"י דלפי ר"ת לא אסור ענבים וד"א אלא דוקא באין ראויין ואמי שפיר הא דקאמר דלמלח כענבים וד"א היינו דוקא באין ראויין דבראויין שרי כדמשמע במילתיה דרבא ויש ליישב שיטת הקונט' דמה שהקשה דאי ליכא מיתוק אמאי מפרך איכא למימר מפרך ומשבר לחמיכות קטנות כדי שיוכל לתת בפיו במעט מעט אדשרי לספות במלח לרבא אי לאו משום מעשר משום שנתן לו צעה"צ רשות לאכול דזהכי איירי וברייתא גמי דשרי לספות באחת אחת היינו משום דמיירי בקץ:

קוּצִין אחת אחת אובב. פירש בקונטרס קץ עם צעה"צ על מנת שיאכל דהשתא הוי כעין מקח נראה לר"ת דלפירשו קאי ארישא אשכרו לעדור דאי אשכרו לקזור למה יתנה צחנם כיון דמן התורה אוכל וקצינה גמי אמאי מהניא שלא יאכל

שמים שמים כיון דעל חנם הוא קוץ וקשה קנת דמאי פריך כיון דקץ כל מאי דבעי לאכול למה פשוט לו כל כך שיוכל לאכול במלח משום דקץ הא לא פירש לאכול במלח ואינטריך לקצוץ דמדינא לא הוה אכיל כלל כיון ששכרו לעדור ור"ח פירש קץ שהתנה שלא לאכול אלא עשר פירות או עשרים והשתא פריך שפיר במאי דבעי יאכלנס: **שְׂתִים שְׂתים לא יאבב**. דמקח קובע בדבר שנגמרה מלאכתו למעשר וכי תלש שמים ביחד חשיבי גורן כדיליף בסמוך שהלוקח לא יעשה גורן אחר: **בְּאֶרֶץ קבעא ספיתא**. וההיא דלעיל דקתני לא יספות מיירי בארץ וא"ת ואמאי לא מוקי לה ההיא דלא יספות משום ענבים ודבר אחר כדאמר מעיקרא וההיא דספת במלח קאי אסיפא ומיירי בין בארץ בין בחוזה לארץ וקמ"ל דלא קבעא ספיתא והשתא לא תקשי ליה הא דפריך אדאבני וי"ל דאי לאו דאשמועינן בשום מקום דספיתא קבעא לא הוי אשמועינן שום חידוש ההיא ברייתא דסופת ולהכי מוקי לההיא דלא יספות בארץ משום דספיתא קבעא והשתא קמ"ל ההיא דסופת דאע"ג דבארץ קבעא בחו"ל לא קבעא: **וְתִרְתִּי מַנְלָן דקבעא ספיתא**. מקח גמי קבעא בתרתי כדאמר לעיל אלא משום דבספיתא קיימינן נקט ספיתא: **בִּי קבצם בעמיר** גורנה. אסמכתא היא: **הַמֵּרְכָּסוֹת בתבואה**. לא לעשות לחם מיירי דהיכא דשייכא חלה לא אזלינן צמר גמר מלאכה למעשר אלא בתבואה לעשות קליות או שתית מיירי: והדשות

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

אכשורי גברא. להכין עצמו לאכילה מרובה לא מיציעא לן שהרי לא אסרה עליו תורה והאי לאו כענבים ודבר אחר דמי דהתם גבי ענבים אכשורי פירא הוא: **פועלין אוכלין ענבים**. כל אכילתן משהין עד שמגיעין לראש אומניות שהן בגלוי והשמש מכה אותן ומתמתקן: **ראשי אומניות**. ראשי שורות

הכרס בלשון ארמי אוזייתא^(א) ובלע"ז אורמ"ן: **הסם משום ציטול מלאכה**. שמצטל עצמו כשמהבהב: **דאיכא אשסו וצניו**. שלא נשכרו אלא בעל הבית ומהבהבין לו: **ולא יכמור**. יחמם שמטמינם בעפר חס: **ולא יפריך**. בלצ"י"ר בלע"ז כמו שעושין לתפוחים: **על יד**. מיד ליד: **עודרין מוסקין** בוצרין גודרין כולם לשון לקיטה הן לכל מין ומין: **ופטורין**. מן המעשר ולא אמרינן מקח הוא לפי שאין זה מנאי שכן אלא התורה זמנה להם: **צפיסם לא יאכלו**. משום דינא נקט ליה לפי שאוכלין הרבה: **לא יספוט**. יטבול. קס"ד משום ענבים ודבר אחר קאמר ולא משום מעשר אלמא אכשורי פירא אסור: **מלח ודאי כענבים ודבר אחר דמי**. ואע"ג דעלייהו דענבים קא מצדד ליה ולאו מילתא בצפייה נפשיה הוא ספת מ"מ דבר אחר הוא אבל מהבהב אימא לך דשרי: **לעדור**. לחפור: **לקשקש**. לכקות שרשים המגולים: **הרי זה לא יאכל** מן הזיתים שבאילן דבעינן שעת גמר מלאכה: **שכרו לנזור**. כענבים: **למסוק**. צויתים: **לנקט**. בשאר פירות אותן הנושרין על גב הקרקע: **קץ**. והתנה עם בעל הבית ע"מ שאוכל הוה ליה כעין מקח: **אחס אחס אוכל**. דפחות משמים לא חייל אסור שם גורן בדבר שלא נגמרה מלאכתו: **שמים שמים לא יאכל**. דשמים מכי מטי להו מילתא דחשיבותא כגון קצינה או מקח חייל עליהו שם גורן כדיליף אסמכתא מקרא לקמן וקציעותא דקצינה ומקח דרצנן היא כדאמרן לעיל (פס): דאי מדאורייתא אין חילוק בין שמים לאחת: **וסופם במלח ואוכל**. קס"ד ספיתא במעשר לא מהניא ולא נקט ליה אלא לאשמועינן דלא מעכב עליה בעל הבית: **אהייא**. אינטריך לאשמועינן: **אלא לאו ארישא**. דלא קץ: **כאן בארץ כאן בחוזה לארץ**. וספיתא לאו משום ענבים ודבר אחר לעינן דינא נקט לה אלא משום חשיבות אכילה לעינן מעשר נקט ליה ואסיפא קאי: **בארץ**. דמעשר דאורייתא הוקצעה ספיתא דספיתא במלח גמר מלאכתהיהו דגלי דעתיה דלית ליה גורן אחרינא: **מוסר לנפחילה**. בתמיה. היכא דמעשר דידיה מדרצנן תקבע ליה ספיתא מדרצנן דכל דתקון רצנן כעין דאורייתא תקון: **סרטי קבעא ספיתא**. כדיליף לקמן בפחות משמים לא הוי גורן: **קץ בין ספת ובין לא ספת**. קצינה משוי גורן כשהן שמים ואחת אחת אוכל שמים לא יאכל וכיון דלאכילה ע"י קצינה ליתא בשמים אלא באחת לא קבע בהם ספיתא משום הכי קתני סופת במלח ואוכל ואסיפא דוקא קאי: **לא קץ ולא ספת אוכל שמים**. ספת לא יאכל שמים דקבעא ספיתא ומשום הכי קתני בצרייתא קמייתא ולא יספות דלאו בקץ איירי ואכילתו בשמים שמים: **וסרטי דקבעא ספיתא מנלן**. כלומר מנלן דבעינן תרתי וצזיר לא: **כי קנלם כעמיר גורנה**. אין גורן בלא קיצוד ואין קיצוד פחות משמים: **המרכסות כצבואה**.^[א] ששורין שעורין צמים ומייבשין אותן בתנור ושזין אותן בפרות להסיר קליפתן והוא חושלא: והדשות

המרכסות בתבואה. **בִּי קבצם בעמיר** גורנה. אסמכתא היא: **הַמֵּרְכָּסוֹת בתבואה**. לא לעשות לחם מיירי דהיכא דשייכא חלה לא אזלינן צמר גמר מלאכה למעשר אלא בתבואה לעשות קליות או שתית מיירי: והדשות

מסורת הש"ס

(א) פי' שהוא כמו גודו אילנא. רש"ל [עיי' ערוך ערך גז ד], ס' [צ"ב יב.], ג [בדפוי' והא דשרין].

תורה אור השלם
1 וְהָקָדָה לֹא יָדְעוּ מַחֲשַׁבוֹת יְיָ וְלֹא הִבִּינוּ עֲצָתוֹ כִּי קִבְּצָם בְּעֵמִיר גְּרָבָה:
מיכה ד יב

הגהות הב"ח
(א) גבי 'עודרין בתלמים (וגודרין). מו"מ וי"צ ס"א וגודרין:
(ב) שם קץ אחת אחת יאכל כ"ל ואות ו' נמחק:

הגהות הגר"א
[א] רש"י ד"ה המרכסות בתבואה ששורין ס'. י"ב ומנבים פי' שמהלכות עליהן לדרכם כמו (ישעיה מ) והרכסות לבקעה וכו' בירושלמי (פ"ט דתרומות) מני בדשו ולא בדרכו:

לעוי רש"י
אורמ"ן [אורדו"ן]. שורות גפנים.
בלצ"י"ר [בלצ"י"ר]. לפצור.